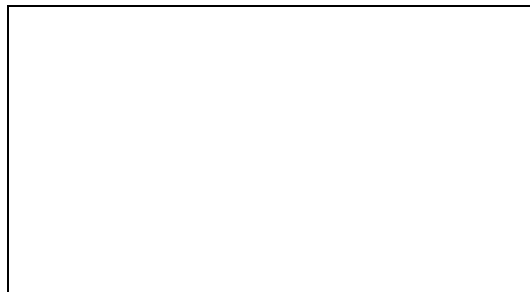

»Mladi za napredek Maribora 2018«
35. srečanje

ŽIVE NAJ VSI NARODI!

Raziskovalno področje: Književnost
Raziskovalna naloga

Avtor: VERONIKA IVAČIČ
Mentor: DANICA GOTLIH
Šola: OŠ BRATOV POLANČIČEV MARIBOR

Maribor, februar 2018

**»Mladi za napredek Maribora 2018«
35. srečanje**

ŽIVE NAJ VSI NARODI!

Raziskovalno področje: Književnost
Raziskovalna naloga

Maribor, februar 2018

Kazalo vsebine

KAZALO SLIK	4
KAZALO GRAFOV	4
POVZETEK	5
ZAHVALA	5
1 UVOD	6
1.1 Predstavitev raziskovalnega problema	6
1.2 Predstavitev namena in ciljev	6
1.3 Predstavitev hipotez	7
1.4 Metodologija	7
1.5 Predvideno novo spoznanje	8
2. ZGODOVINA ZDRAVLJICE IN SPREMEMBE BESEDILA	8
2.1 Spremembe sestave in verzov v Zdravljici	9
3. KAKO JE SEDMA KITICA POSTALA HIMNA IN ZDRAVLJICA V USTAVI.....	12
4. DEVETA KITICA IN NJENA SKRIVNOST	13
Slika 1	14
Slika 2	16
5. ZAKAJ NEKATERI POSLANCI IN DRUGI VPLIVNI LJUDJE MENIJO, DA BI BILO SLOVENSKO HIMNO TREBA ZAMENJATI.....	17
6. ANALIZA ANKETE.....	18
6.1 ANALIZA VPRAŠALNIKA ZA DEVETOŠOLCE PRED IN PO OBRAVNAVI ZDRAVLJICE IN PRIMERJAVA S SPLETNIM VPRAŠALNIKOM.....	35
7. DRUŽBENA ODGOVORNOST	38
8. SKLEP	38
9. VIRI IN LITERATURA.....	40
10. PRILOGE.....	43

KAZALO SLIK

Slika 1	14
Slika 2	16
Slika 3	25

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Katera kitica Zdravljice je državna himna Slovenije?.....	18
Graf 2: Ali znate Zdravljico na pamet?.....	19
Graf 3: Kaj opeva prva kitica Zdravljice?.....	20
Graf 4: Koga nagovarja pesnik v prvi kitici?.....	20
Graf 5: Na čigave sovražnike se v tretji kitici jezi Prešeren?	22
Graf 6: V tretji kitici si morajo »spone, ki jim še teže« zdrobiti omenjeni sovražniki.	22
Graf 7: Ali pesnik meni, da pri nas vladajo »edinost, sreča in sprava«?	23
Graf 8: Kdo bi lahko bila »sloveča mati«, ki jo Prešeren omenja v drugi kitici?	26
Graf 9: Čigavi naj bi bili sinovi, omenjeni v peti kitici?	26
Graf 10: Česa oz. koga, upa pesnik v peti kitici, se bodo v prihodnosti bali sovražniki?	27
Graf 11: K čemu nagovarja pesnik mladeniče v šesti kitici?.....	27
Graf 12: Kdo v šesti kitici v pesnikovem času brani domovino?	28
Graf 13: Na koga se obrača pesnik v sedmi kitici?.....	29
Graf 14: Kaj menite, da pomenita verza v sedmi kitici »da, koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan«?	29
Graf 15: Se vam zdi, da v sedma kitica izraža premalo domoljubja?.....	29
Graf 16: Katera?.....	31
Graf 17: Komu v osmi kitici najprej nazdravi pesnik?.....	31
Graf 18: Kako pesnik zaključi Zdravljico?.....	32
Graf 19: Ali ti je znano, da je imela Zdravljica prvotno devet kitic?	33
Graf 20: V katero starostno skupino spadate?	34
Graf 21: Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?	34

POVZETEK

Glavno vprašanje, ki sem si ga zastavila v raziskovalni nalogi, je, kako in koliko razumejo Zdravljico ljudje različne starosti ter izobrazbe. Poglobila pa sem se tudi v odmevno vprašanje, ali bi bilo potrebno zamenjati državno himno, tj. sedmo kitico Zdravljice, s katero izmed preostalih kitic ali sploh katero drugo pesnitvijo zaradi domnevno premalo izraženega domoljubja v njej. Tega sem se lotila s pomočjo dveh vprašalnikov. Enega sem ustvarila na spletu, drugega pa le za devetošolce, saj sem želela primerjati tudi njihovo razumevanje z razumevanjem tistih, ki so reševali spletno anketo.

Posvetila sem se še pomembnim dogodkom v zgodovini Zdravljice, kot je prva objava ipd. Posebej široko sem predstavila različice, ki so nastale zaradi cenzure, pesnikovih številnih novih zamisli in rim. V nalogi sem si zastavila pet hipotez, od katerih sem potrdila tri, ovrгла pa dve.

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila svoji mentorici, ki mi je bila zmeraj na voljo, če sem potrebovala njeno pomoč, in me je podpirala. Zahvaljujem se tudi velikemu številu ljudi, ki je rešilo mojo zelo dolgo in morda že na pogled naporno anketo.

1 UVOD

1.1 Predstavitev raziskovalnega problema

Zdravljica je ena najpomembnejših pesmi v slovenski kulturi. Predvsem zato, ker vsebuje tudi našo himno. Zdi se mi pomembno, da jo torej dobro poznamo in razumemo. Tako sem se odločila raziskati zgodovino Zdravljice, kako se je spreminjala skozi leta, negotovosti mnogih različic, skrivnost dodatne kitice, kako je sedma kitica postala himna in s kakšnimi nasprotovanji se sooča danes.

Predvsem pa me je zanimalo, kako dobro ljudje v resnici dojemajo besedilo Zdravljice in če vedo, kaj pravzaprav opevajo ob vsaki pomembni in svečani priložnosti. Z analizo besedila se je do zdaj ukvarjalo že veliko strokovnjakov in nastalo je veliko različnih ali nasprotujočih si mnenj. Tako sem pomislila, da bi o tem povprašala povsem običajne različno stare in izobražene Slovence. Sestavila sem vprašalnik, da bi lahko razumevanje analizirala. Velik del raziskovalne naloge sestavlja ravno analiza vprašalnika.

1.2 Predstavitev namena in ciljev

Naloge sem se lotila z namenom, da ugotovim, ali ljudje razumejo Zdravljico, kot bi bilo prav, in če jo cenijo oziroma se jim zdi pravilna izbira za izbor naše himne. Želela sem tudi izvedeti več o Zdravljici na splošno in predstaviti njene spremembe.

Cilji:

Teoretični del:

- podrobneje raziskati in predstaviti zgodovino Zdravljice in okoliščine nastanka;
- natančno opisati spremembe in različice Zdravljice pod vplivom cenzure in drugih dejavnikov;
- pojasniti, kako je bila sprejeta naša himna, in predstaviti Zdravljico v ustavi RS;
- razložiti dogajanje »neznane kitice« Zdravljice;
- predstaviti in primerjati mnenja o zamenjavi slovenske himne in razloge za in proti zamenjavi.

Empirični del:

Z dvema različnima vprašalnikoma analizirati:

- razumevanje Zdravljice ljudi različne izobrazbe in starosti;
- osebno mnenje ljudi o podatkih in manj razumljivih verzih Zdravljice, o katerih imajo nasprotujoča si mnenja celo strokovnjaki;
- ugotoviti, ali se razumevanje po obravnavi Zdravljice v devetem razredu izboljša;
- nekoliko natančneje in posebej analizirati razumevanje devetošolcev;
- zapisati končne ugotovitve in analizirati zastavljene hipoteze.

1.3 Predstavitev hipotez

Zdravljica je zelo pomembno delo v slovenski književnosti. Pred analizo rezultatov ankete sem bila prepričana, da nekateri ljudje žal niti slovenske himne ne razumejo preveč dobro, torej še manj Zdravljico v celoti. Vendar sem menila, da jo večinsko razumejo dobro. Postavila sem naslednje hipoteze:

H1: Razumevanje devetošolcev je slabše kot razumevanje preostalih ljudi, ki bodo reševali spletno anketo.

H2: Večina vprašanj spletnega vprašalnika bo imela okrog osemdeset odstotno razumevanje.

H3: Večina anketirancev ne čuti potrebe, da bi sedmo kitico Zdravljice za državno himno nadomestili s katero drugo.

H4: Nad 85 odstotkov anketirancev ve, katera kitica Zdravljice je državna himna.

H5: Večina anketirancev ne zna Zdravljice na pamet.

1.4 Metodologija

Za teoretični del sem raziskovala in zbirala podatke, proučevala literaturo in jo analizirala; za empirični del sem uporabila metodo anketiranja. Sestavila sem dva vprašalnika. Enega za splet – vse starosti in enega za devetošolce na svoji šoli.

1.5 Predvideno novo spoznanje

Ugotovitev bo, koliko in na kak način Zdravljico razumejo bolj ali manj izobraženi, mladi in stari bralci. Spoznanje o pomembnosti Zdravljice bo morda pripomoglo k temu, da se bodo ljudje kdaj vanjo poglobili ter jo poskusili še bolje razumeti.

2. ZGODOVINA ZDRAVLJICE IN SPREMEMBE BESEDILA

Ko je Prešeren leta 1844 napisal Zdravljico in mu je ljubljanski cenzor objavo preprečil zaradi njene politične vsebine, so težave Zdravljice pri vstopanju med ljudi šele začele. Leta 1846 je Prešeren nameraval izdati svojo prvo pesniško zbirko, vanjo pa naj bi vključil tudi Zdravljico. Ker je že imel izkušnje s cenzuro, je tretjo kitico »v sovražnike iz oblakov« prečrtal kar sam, a to se takratni oblasti ni zdelo dovolj, saj je Prešeren dobil odgovor, da bo pesem objavljena, če bo odstranil tudi četrto kitico. Ta naj bi bila preveč revolucionarna zaradi domnevne ideje panslavizma, ki se pojavi v verzu »otrok, kar ima Slava«. Tako okrnjene pesmi pa Prešeren ni želel objaviti, zato je celotno prečrtal. V času marčne revolucije se je tudi v Slovencih prebudilo zavedanje pomembnosti jezika in po odpravljeni cenzuri je Zdravljica junija, leta 1848, le izšla v Novicah. Žal pa so jo še zmeraj spremljali protirevolucionarni članek ter pesem Jožeta Hašnika, kaplana, z naslovom Svobodni Lenart, pamflet zoper revolucijske prevratneže. Brez vseh posegov je bila Zdravljica objavljena v petem zvezku Kranjske čbelice, decembra 1848. Prešernova pobuda za ustvaritev Zdravljice je bil spis oziroma hvala vinu, ki jo je v časopisu Kmetске in rokodelske novice leta 1843 napisal Matija Vertovec. Na koncu spisa je zapisal tako:

»Tvojo čast, vinska terta! Še dalej povikšovati, bom perviga pevca med nami, pevca ljubesni naprosil, de, ker ni meni mogoče, tvojo hvalo, k večnimu spominu, v lepo vesane verstice zloži.«¹

Tako je Prešeren napisal napitnico, ki se je v opisanem boju s cenzuro ter ob pesnikovih novih zamislih spreminjala, tako da so nastale številne različice.

¹ (Matija Vertovec, časopis Kmetijske in rokodelske novice, 19. julija 1843/ <http://www.gorenjski-muzej.si/wp-content/uploads/2014/11/knjizica-kor3.pdf> ¹)

2.1 Spremembe sestave in verzov v Zdravljici

Največ sprememb sta bili deležni peta in sedma kitica Zdravljice, saj je pesnik pri obeh določene verze spremenil več kot trikrat.

V peti kitici, ki je posvečena slovenskim dekletom in ženam, je v prvi verziji ženske predstavil povsem drugače kot v tretji verziji.

Prva verzija:

*Bog živi vas Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle,
ko do zdej
zanaprej,
slovite, drage, vekomej!*

Tukaj je pesnik ženskam pripisoval le vlogo čednosti in dobroto. Hvalil jih je in jim zaželel, naj tudi v prihodnosti ostanejo takšne, kot so, in naj bo njihova lepota slavljena.

Druga verzija:

*Bog živi vas Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
hčer, sinov
zarod nov
ne bo pajdaš sovražnikov!*

Tretja verzija:

*Bog živi vas Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinóv
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!*

Druga in tretja verzija sta si že bolj podobni. Ženske dobijo politično vlogo, njihova naloga je povečevanje mladega naroda, ki bo varoval in branil domovino. A za razliko od druge verzije v tretji ni omenjenih hčera, temveč le sinovi. Slednje je bilo kar nekajkrat obravnavano vprašanje. Zakaj je pesnik skozi vso pesem omenjal večinoma brate, sinove in ne tudi hčere? Menim, da so v peti kitici omenjeni le sinovi zato, ker pesnik omenja novi rod, ki naj bo strah sovražnikov, saj gre za borbo v prenesenem pomenu. Borba pa ni dejavnost, ki bi jo, vsaj v njegovem času, opravljale ženske.

V preostalih situacijah je nekoliko drugače.

Ko Prešeren piše: »**Brate** vse, kar nas je, **sinov** sloveče matere.«, se za »brati in sinovi« ne skrivajo le bitja moškega spola. Dr. Dragan Božič meni, da je Prešeren pod besedi združil narod in ni nameraval izpostaviti katerega izmed spolov.²

Torej lahko iz povedanega sklepamo, da pesnik z zapisanim ni deloval seksistično, kot morda nekateri menijo.

Sedma kitica Zdravljice je bila spremenjena največkrat. Domnevamo lahko, da se je, tako kot večini Slovencev, tudi Prešernu zdelo njeno sporočilo najpomembnejše, zato se je z obliko in lepo rimo veliko ukvarjal. Skladnost tretjega in četrtega verza sedme kitice v prvi verzi ni bila tako gladka kot v drugi verziji. Morda je četrti verz spremenil ravno zaradi rahlega neujemanja, ne pa zaradi pomena.

² (<http://www.delo.si/kultura/katero-kitico-c-mo-kot-himno-zapet.html>)

Prva verzija :

*Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat dan,
de koder sonce hodi,
ne bo pod njim sužne glave!*

Kar opazno je, da zadnji verz izstopa. Zato ga je pesnik popravil tako, kot ga poznamo danes:

*Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz svéta bo pregnan.*

Lahko zaznamo, da je v drugi verziji primernejši tako ritem, kot je tudi rima. »Dan in pregnan« se ujemata, medtem ko se »dan ter glave« ne rimata.

S tem pa se različice sedme kitice ne končajo. Sklepni del kitice je namreč pesnik spremenil celo štirikrat. S popravki so verzi dobivali vse razločnejšo idejo internacionalizma, ki se je v začetni verziji sicer pokazala, vendar v sklepnem delu ne kot ideja enotnosti, temveč le kot želja sreče za vse ljudi. Poglejmo:

Prva verzija:

*Kupca ta
njim velja
naj Bog jim dobro srečo da!*

Že v drugi verziji se njegova napredna zamisel izrazi mnogo močneje.

Druga verzija:

*de rojak
tak al tak,
rad drugmu roko dal bo vsak!*

Ideja tukaj že zori v medsebojno razumevanje in zedinjenost. Tretja verzija je zelo podobna in je bila najbrž znova oblikovana ponovno zaradi neujemanja.

Tretja verzija:

*de rojak
tak al tak,
rad drugmu bo pomagal vsak!*

Gre za isto misel, a kot rečeno, je pesnik najbrž želel, da bi šlo besedilo lepše v uho. Nazadnje je napisal še današnjo verzijo, ki z drugimi po mojem mnenju ni primerljiva. Boris Paternu meni, da »je Prešernu uspelo, da je prišel do uravnovešene, naravnost mojstrske spojitve dveh pogostoma neuskkljenih in nasprotujočih si nazorov: nacionalizma in internacionalizma.«³

3. KAKO JE SEDMA KITICA POSTALA HIMNA IN ZDRAVLJICA V USTAVI

Kaj je himna?

Himna se je v sedanjem splošno uveljavljenem pojmovanju utrdila kot pesem, ki služi počastitvi države ob pomembnih državnih dogodkih in drugih svečanostih.⁴ Zdravljica je bila za himno Slovenije najprej sprejeta kar celotna. Sprejela jo je Skupščina Socialistične republike Slovenije 27. septembra 1989. V ustavnem amandmaju XII piše v 1. členu tako: »Himna Socialistične republike Slovenije je Zdravljica«. Zanimivo je, da danes v šestem členu ustave RS še zmeraj piše: »Himna Slovenije je Zdravljica«⁵, in sicer brez pripisa o kitici ne glede na to, da je ustava pričela veljati leta 2006, zakon Milana Kučana pa leta 1994. Kučan je takrat razglasil zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije. V petem členu zakona piše tako: »Himna je sedma kitica pesmi Franceta Prešerna Zdravljica, na melodijo iz zborovske istoimenske skladbe skladatelja Stanka Premrla.«⁶ Kučan v svojem zakonu omenja sedmo kitico, v šestem členu ustave pa ni omenjena. To me je precej zmedlo. Nato sem se domislila, da ne smemo spregledati dejstva, da je bila ustava zapisana, preden je pričela veljati. Ugotovila sem torej, da je Državni zbor Ustavo ratificiral že leta 1991, ob osamosvojitvi Republike Slovenije, preden je Kučan izdal zakon o grbu,

³ (Različice: *Boris Paternu: Prešeren in njegovo pesniško delo*, str. od 237 do 247)

⁴ (Nataša Cigoj Kristulović 2005, [Himna kot simbol nARoda - dLib](#))

⁵ (Ustava RS <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1>)

⁶ (Zakon o grbu zastavi in himni Republike Slovenije <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO365>)

zastavi in himni. V ustavi pa ta zakon ni pripisan. Vendar se vseeno pojavljajo vprašanja, ali je naša himna celotna Zdravljica ali samo sedma kitica.

4. DEVETA KITICA IN NJENA SKRIVNOST

Veliko ljudi misli, da je deveta kitica Zdravljice, Prešeren jih v začetku zapisal devet, tista, ki se začne z verzom »Ljubezni sladke spone«, a to ne drži. Zgodba »devete kitice«, je nekoliko drugačna.

*Ljubezni sladke spone
naj vežejo vas na naš rod,
v njim sklépajte zakone,
de nikdar več naprej od tod
hčer sinov
zarod nov
ne bo pajdaš sovražnikov!
(Bog naj vse,
kar nas je,
živi tovarše združene!)*

V mnogih virih je navedeno, da naj bi imela ta kitica Zdravljice deset verzov namesto sedmih. Vendar verzi »Bog naj vse, kar nas je, živi tovarše združene« pravzaprav ne spadajo pod kitico »Ljubezni sladke spone«. Zapis Zdravljice iz leta 1844, ko je bila napisana, vsebuje kitico »Ljubezni sladke spone« in slednja *ima kakor druge sedem verzov*.

Kot bomo videli na fotografiji originalnega besedila, se kitica nahaja za kitico »Bog živi vas Slovenke!«, torej je bila to takrat **šesta in ne deveta** kitica. Deveta, končna kitica pa je bila tista, ki je tudi danes končna: »Nazadnje še prijatljivi«. ⁷

⁷(<http://www.hervardi.com/zdravica.php>)

Bog shívi vas, Slovénke,
Prelipe, shláhtne róshize!
Ni táke je mladénke,
Kio náshe je kervi Deklé;
Kio do séj,
Sanaprěj
Slovite, dráge, rekóměj! —
Ljubésni sládke spóne
Naj véshejo vas na nash ród,
V njim sklepašte sa kóné,
De níkdar rézh naprěj od tód
Fyher sínov
Sárod nóv
Ne bó pájdašh sovrašnikov! —
Mladéngí! sdaj se píje
Sdravíza vašha, vi, nash úp!
Ljubésni Domazhíje,
Nobén naj vam ne sfierti strup!

Slika 1

Kot vidimo, ima torej kitica sedem verzov, in se glasi tako:

*Ljubezni sladke spone
naj vežejo vas na naš rod,
v njim sklépajte zakone,
de nikdar več naprej od tod
hčer sinov
zarod nov
ne bo pajdaš sovražnikov!*

Zakaj pa so potem v večini virov, tudi na Wikipedii zapisani še trije verzi?⁸

Gre za to, da je pesnik v svojem drugem prepisu Zdravljice, ki ga je namenil popravljanju (rokopisu Ms. 471, št. 3), veliko popravljaj tudi zadnjo kitico, »Nazadnje še prijatli«. Predvsem nezadovoljen je bil s koncem zadnje kitice v prvotni verziji:

»Bog naj te, Bog naj me, naj nas živi tovarše vse!«

Tako je na listu, na katerem je popravljaj, pod kitico »Ljubezni sladke spone«, ki je bila rahlo prečrtana, zapisal popravljeni konec **zadnje kitice**: »Bog naj vse, kar nas je, živi tovarše združene!«

Tako je torej videti, kot da bi ti trije verzi pripadali kitici »Ljubezni sladke spone«. A če prepis podrobneje pogledamo, lahko vidimo, da je šesta kitica »Ljubezni sladke spone« prečrtana in k njej ne spadajo domnevni dodatni trije stih.

Poleg teh treh stihov, ki so, kot smo ugotovili, spadali pod današnjo osmo kitico, pa je bil kasneje pripisan še zadnji del kitice, kot ga poznamo danes:

»Dokaj dni, naj živi, Bog, kar nas dobrih je ljudi!«

⁸ (<https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdravljica>)

Ni jasno, zakaj je pesnik to kitico izključil, saj je tema takšna, ki se je, kot lahko sklepamo iz drugih pesmi, Prešernu zdela zelo pomembna, in sicer ljubezen ter zakon.

Kitico je sicer izključil, ni pa ovrigel vseh verzov.

Vzel je verze »hčer, sinov, zarod nov, ne bo pajdaš sovražnikov« iz zadnjega dela kitice »Ljubezni sladke spon« in z njim nadomestil verze: »ko do zdej zanaprej ; slovite, drage, vekomej!«, v kitici o Slovenkah. To je napravil, kot sem že predstavila, v drugi verziji popravljanja današnje šeste kitice.

Neznana kitica »Ljubezni sladke spon« je torej večinoma zmotno zamenjana za deveto kitico, a zdaj vemo, da je bila šesta kitica, takoj po opevanih »mladenkah«.

5. ZAKAJ NEKATERI POSLANCI IN DRUGI VPLIVNI LJUDJE MENIJO, DA BI BILO SLOVENSKO HIMNO TREBA ZAMENJATI

Kar nekaj bolj znanih ljudi je izrazilo mnenje, da bi bilo treba slovensko himno zamenjati.

Politična stranka SDS, oziroma njeni člani so izrazili mnenje, da je sedma kitica Zdravljice premalo domoljubna, da bi bila lahko slovenska himna.

V nadaljevanju naloge bom natančno razložila, kaj o tej domnevi menijo naključno anketirani Slovenci in Slovenke.

Branko Grims, član SDS, je predlagal, da bi Zdravljico ob velikih slovesnostih izvajali kar v celoti, kar se večini poslancev ni zdelo ustrezno. Predlog je bil zavržen (32 glasov za in 40 proti) kljub precej jasnim mnenjem še nekaterih članov SDS.

"Sedma kitica sploh ne omenja slovenskega naroda, ne omenja Slovencev, čeprav je slovenska himna, naša himna," (Alenka Jeraj SDS, 2011)¹⁰

¹⁰ (<https://www.rtvsllo.si/slovenija/kot-himno-bomo-se-peli-7-kitico-presernove-zdravljice/259929>)

Precej glasen pa je bil glede tega predloga tudi pisatelj Boris Pahor. Ta meni, da je sama sedma kitica kot himna premalo. Pisatelj pravi, da je absurdno, da imamo himno, ki ne omenja Slovencev. Tako si je zamislil, da bi pred sedmo kitico za himno dodali verza: »Bog našo nam deželo, Bog živi ves Slovenski svet.«, nato pa bi uporabili prve štiri stihe sedme kitice.

Poleg drugih je dobil tudi odgovor, da se takšno besedilo ne bi ujemalo z glasbo.

Pahor pravi: »*Dobro, sam bom predlagal državnemu zboru, a morala bi me podpreti ljudska zavest, ki razlikuje narodni princip od nacionalizma.*«¹¹

A marsikoga pri drugi kitici najbolj moti to, da je v njej omenjen Bog. Boga naj ne bi smeli omenjati, saj s tem izkazujemo, da vsi Slovenci in Slovenke verjamejo v Boga, kar veliko ljudem ni všeč.

Nekateri pa pravijo, da tudi druga kitica ne omenja le Slovencev, saj naj »sloveča mati« ne bi bila Slovenija, ampak mati Slava.

O tem bom nekaj zapisala še ob analizi ankete pri tem vprašanju o tej temi.

6. ANALIZA ANKETE

Prvo vprašanje, ki sem ga zastavila v anketi, je bilo:

Vprašanje odprtega tipa 1: Koliko kitic ima Zdravljica?

Na vprašanje je pravilno odgovorilo kar **67 %** ljudi. Odgovorili so seveda z »osem kitic«.

Drugi najbolj pogost pogovor je bil »sedem kitic«, za katerega se je odločilo **7 %** anketirancev.

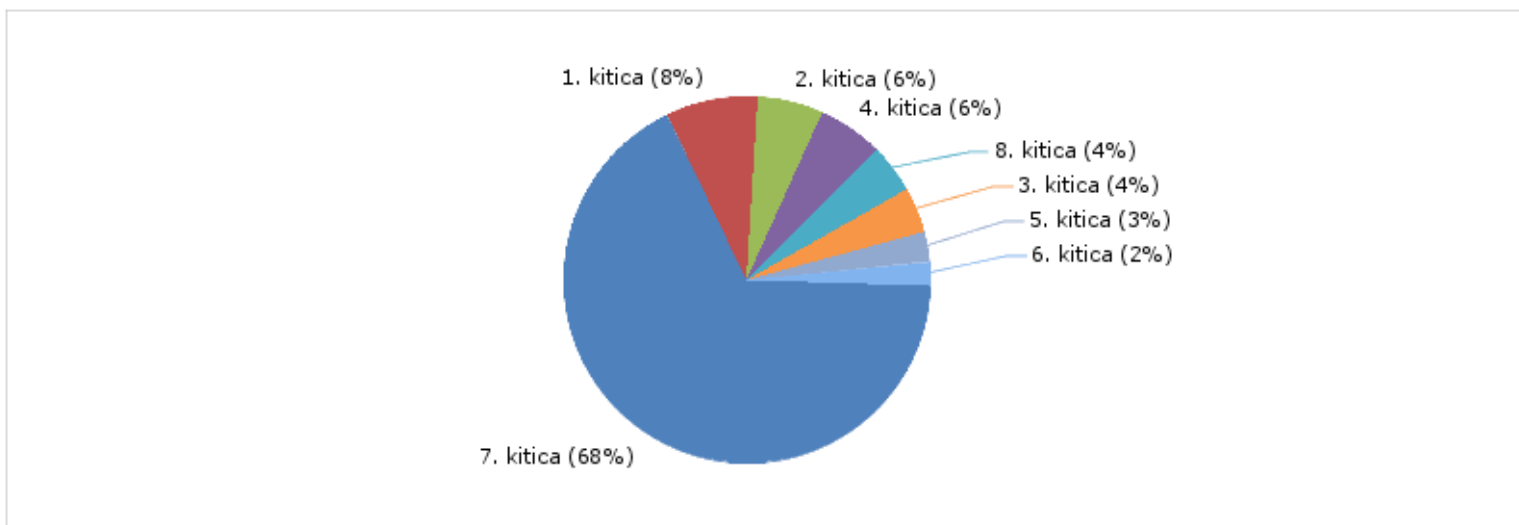
Preostalih **25 %** anketirancev je izbralo različne kitice in odgovore, vključno s števili 24 kitic, 1 kitica itd.

Za to vprašanje sem izbrala vprašanje odprtega tipa, saj bi drugače lahko kot odgovor ponudila le določeno število kitic in s tem vplivala na odgovore anketirancev.

Naslednje vprašanje je bilo:

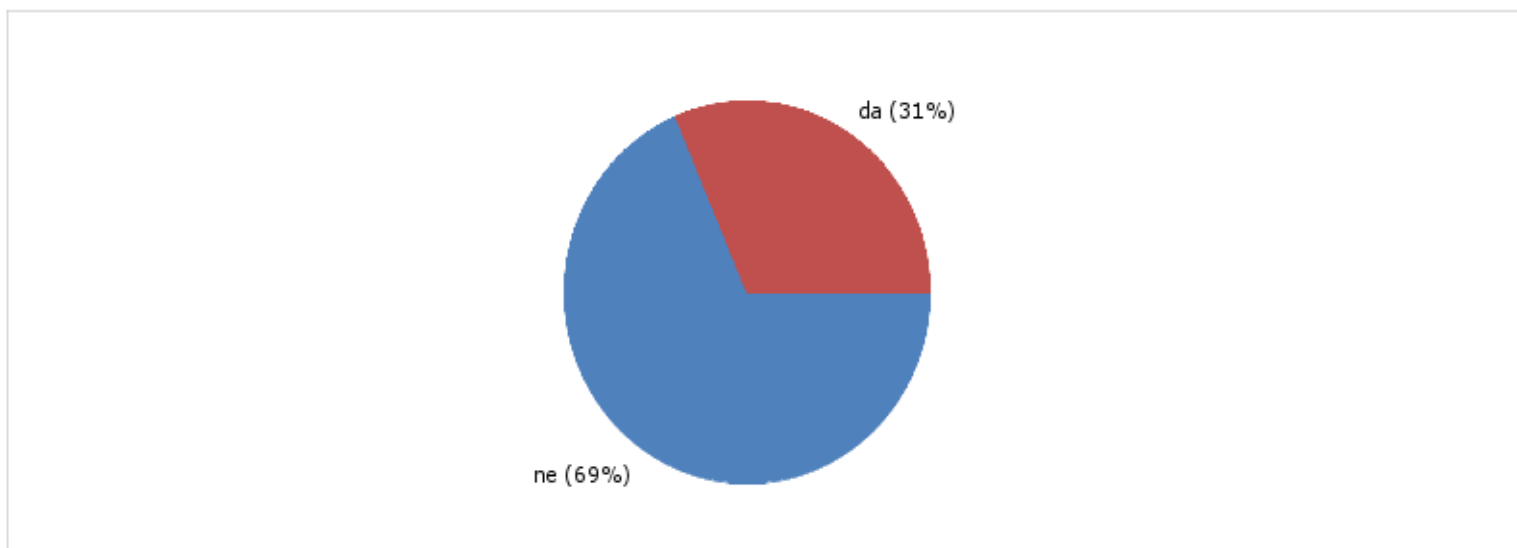
¹¹ (http://www.primorske.si/2010/10/17/boris-pahor-poziva-k-spremembi-himne?sms_ss=blogger)
(<https://tinomamic.blogspot.si/2010/09/boris-pahor-poziva-k-spremembi-himne.html>)

Graf 1: Katera kitica Zdravljice je državna himna Slovenije?

Večinsko je bil odgovor pravilen – sedma kitica, a sem bila kljub temu presenečena, koliko je bilo različnih odgovorov. Pravilni odgovor je bil izbran pri manj kot treh četrtinah ljudi.

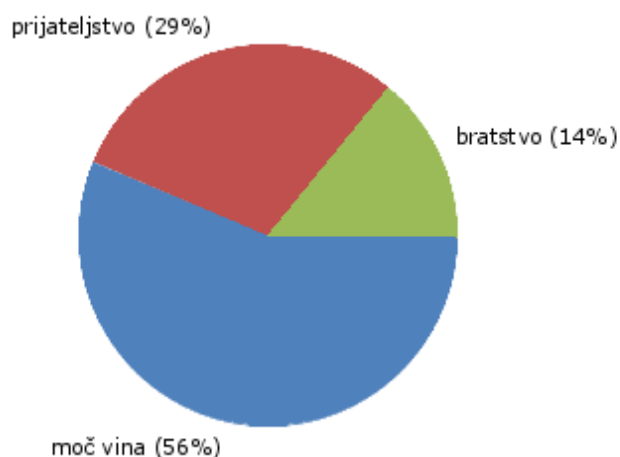
Graf 2: Ali znate Zdravljico na pamet?

Večina anketirancev (**69 %**) ne zna na pamet celotne Zdravljice.

Nato sem začela z vprašanji o razumevanju posameznih kitic pesmi. Ker je iz grafa razvidno, da večina ljudi ne zna celotne Zdravljice na pamet, in ker sem to pričakovala, sem k vsakemu vprašanju priložila potrebno kitico.

Graf 3: Kaj opeva prva kitica Zdravljice?

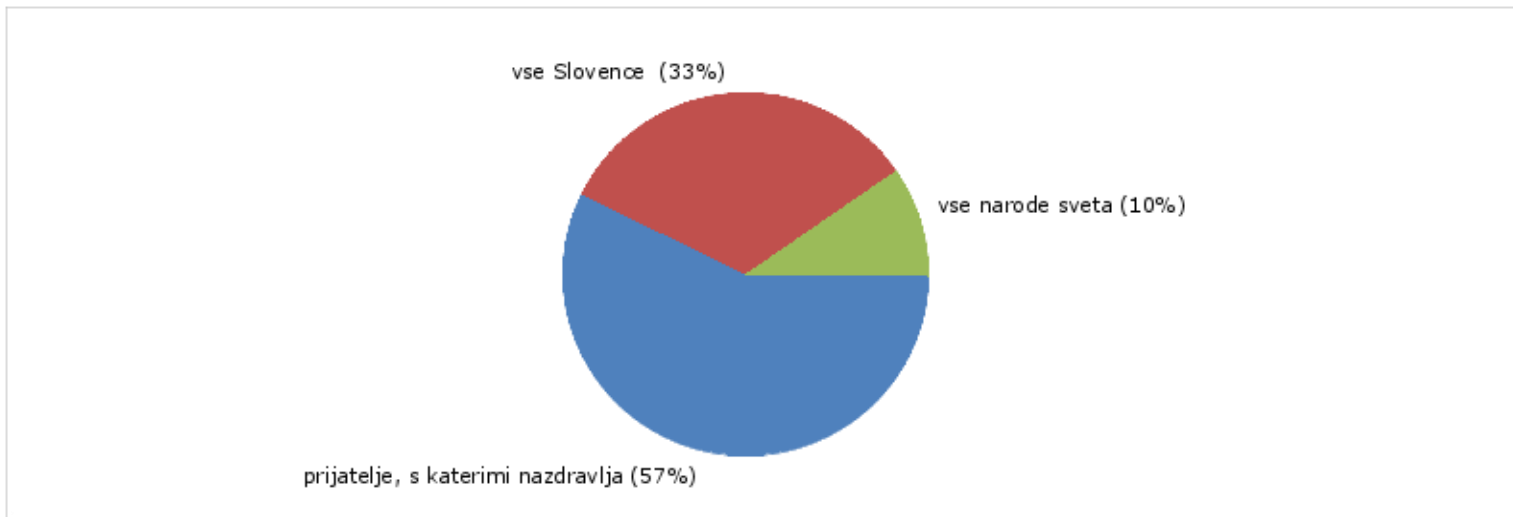

Tu so se začela prva večja razlikovanja.

Za vsakega izmed treh možnih odgovorov se je odločilo kar nekaj ljudi. Pravilni odgovor, »moč vina«, še zmeraj prevladuje, a tudi odgovor prijateljstvo je izbralo kar **29 %** anketirancev. To je gotovo zaradi omembe prijateljev v začetku kitice. Pravilno je kitico razumelo **56 %** anketirancev.

Tudi naslednje vprašanje se je nanašalo na prvo kitico.

Graf 4: Koga nagovarja pesnik v prvi kitici?

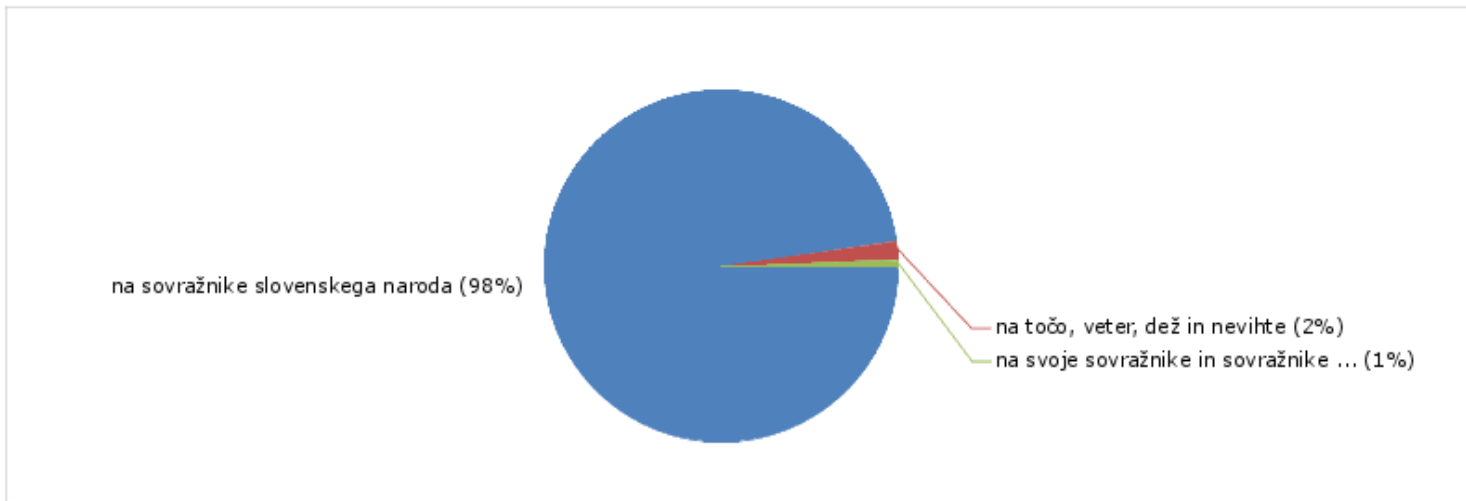
Zdravljica je okvirno zapisana kot napitnica, vendar je mnogo več kot le to. A kljub vsebini, ki govori o panslavizmu, ljubezni do domačije in celo internacionalizmu, so strokovnjaki prepričani, da se v prvi kitici obrača zgolj na prijatelje, s katerimi nazdravlja. Tako je zato, ker ponazarja napitnico.

Nato vprašanje je bilo torej že težje odgovoriti, a je večina kljub temu odgovorila tako, kot menijo poznavalci. **57 %** anketirancev je torej odgovorilo, da pesnik nagovarja prijatelje, s katerimi nazdravlja. **33 %** ljudi je odgovorilo »vse Slovence«, **10 %** pa vse narode sveta.

»Zdravljica je v osnovi napitnica, ki jo pesnik naslavlja intimnemu prijateljskemu omizju.«¹²

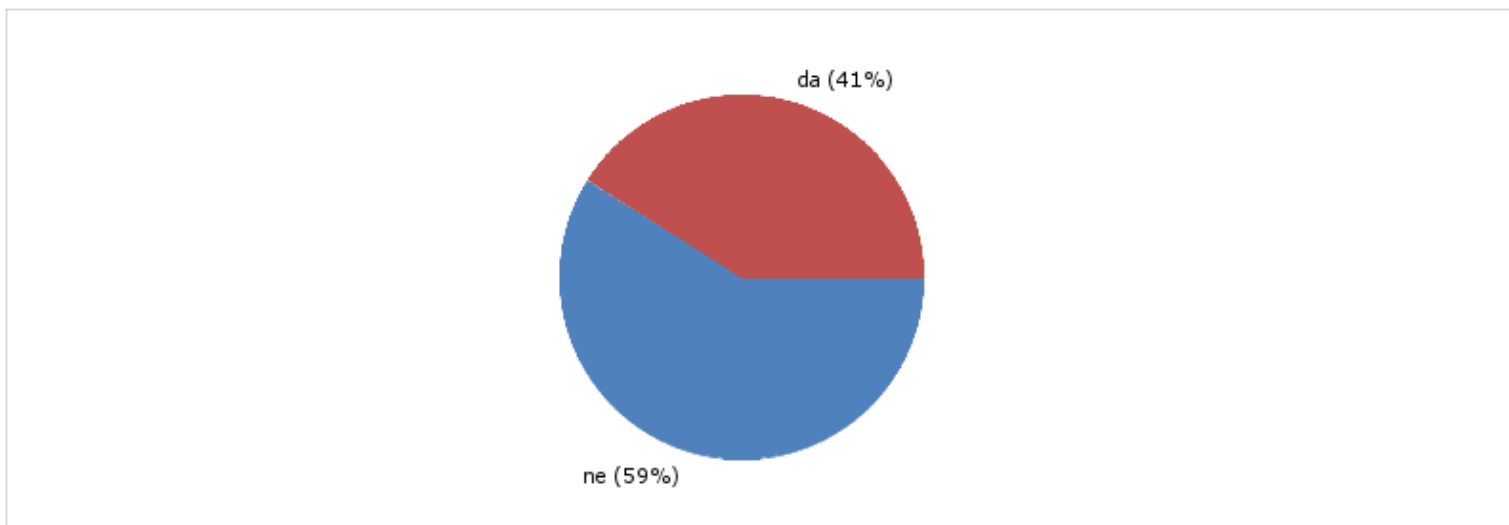
¹² (<http://www.delo.si/kultura/knjiga/presernova-zdravljica-ima-170-let.html>)

Graf 5: Na čigave sovražnike se v tretji kitici jezi Prešeren?

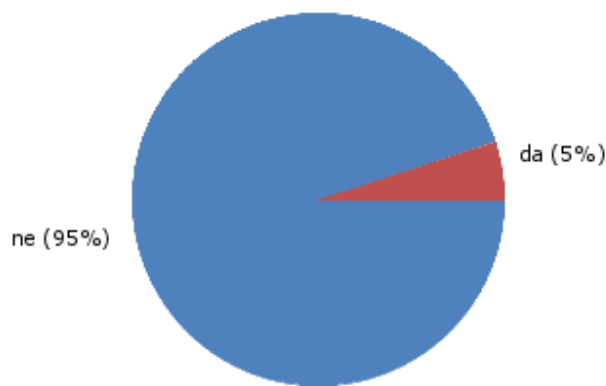
Pri tem vprašanju so si bili anketiranci zelo enotni. Tudi o pravilnem odgovoru ni dvoma, saj je Prešeren zapisal, da naj »grom trešči v sovražnike našega rodu«, torej sovražnike slovenskega naroda. Pravilni odgovor je izbralo 97 % odstotkov ljudi (v izračunu sistema je manjša napaka). Naslednje vprašanje sem zastavila v obliki trditve, ki jo je anketiranec lahko bodisi zanikal ali pa ji je pritrdil.

Graf 6: V tretji kitici si morajo »spone, ki jim še teže« zdrobiti omenjeni sovražniki.

Odgovor na to se mi zdi enako nedvoumen kot pri prejšnjem vprašanju. A za razumevanje pomena je bilo potrebno vprašanje in kitico podrobno prebrati. Prešeren je namreč zapisal: »... naprej naj bo Slovencev dom; naj zdrobe **njih** roke ...« Kar se očitno nanaša na Slovence. »Zdrobiti si spono« pa je mišljeno kot »osvoboditi se«, česar pesnik gotovo ni predlagal sovražnikom. Veliko anketirancev je bilo torej nepozornih na to podrobnost, in sicer **41 %**.

Graf 7: Ali pesnik meni, da pri nas vladajo »edinost, sreča in sprava«?

Ker se je kar nekaj anketirancev zmotilo pri prejšnjem vprašanju, ki je sestavljeno enako, sem tudi tukaj pričakovala več kot **5 %**, napačnih odgovorov (»da«). Vendar je očitno le malokdo zgrešil pomen besed »... sprava, k nam **nazaj se vrnejo** ...«

Pravilno je odgovorilo **95 %** anketirancev.

Zdaj bom predstavila vprašanje odprtega tipa četrte kitice in graf druge kitice. Slednjega sem izpustila pri analizi, ko bi moral biti na vrsti, torej za 1. kitico, saj sta povezana in je pomembno, da sta skupaj.

Gre za to, kdo sta »**Slava**« in »**sloveča mati**«. Pri omenjenih vprašanjih si niti mnenja strokovnjakov niso enaka. Zato me je zelo zanimalo, kaj menijo anketiranci.

Glede »Slave« večina poznavalcev sicer meni, da je »domovina, mati vseh Slovanov«, saj je ravno četrta kitica tista, v kateri naj bi se skrivala ideja panslavizma. Podatke o tem, da so

Slovani otroci Slave, najdemo marsikje, poleg tega pa je mati Slava omenjena tudi v Prešernovem Krstu pri Savici: »Narveč sveta otrokam sliši Slave«, kjer je gotovo omenjena kot mati Slovanov.¹³

Večja nasprotovanja se vrstijo v zvezi s t. i. slovečo materjo, za katero se ne morejo odločiti, ali naj jo enačijo s »Slavo« ali naj jo imajo za domovino Slovenijo.¹⁴

Precej pogosto mnenje je torej takšno: Sloveča mati je mišljena kot naša dežela, domovina. S pridevnikom sloveča jo predstavlja kot mogočno in cenjeno.¹⁵

A slišati je tudi povsem drugačna prepričanja. Prešernoslovec Anton Slodnjak je zapisal naslednji komentar:

Deželo ... deželo Krajnsko

ves slovenski svet ... Slovenijo

sinov sloveče matere ... ves slovanski svet: Slava¹⁶

Tukaj je torej »sloveča mati« enačena s Slavo, v besedilu pa bi naj šlo za nekakšno »stopnjevanje«. Najprej bi naj nazdravil deželi, deželi Krajnski, nato Sloveniji in nazadnje vsemu slovanskemu svetu, torej Slavi. To se pravzaprav zdi precej verjetno glede na to, da je del, »bog **našo** nam deželo, Bog živi **ves** slovenski svet« gotovo stopnjevanje. Je torej tudi zadnji del, »... brate vse, kar nas je, sinov sloveče matere«, še nadgradnja prvih dveh misli; panslavizem?

Nejasnost bi se v tem primeru pojavila v veliki začetnici. Zakaj je »sloveča mati« v nasprotju od Slave zapisana z malo začetnico? Ker je začetnica mala, se torej zdi, da »sloveča« pomeni slavna, znana, ne pa »Slava«, mati Slava. Enako bi veljalo, če bi bila »sloveča mati« Slovenija, kot misli veliko poznavalcev.

Kako torej to razumejo anketiranci?

Vprašanje o četrti kitici je bilo torej odprtega tipa, in sicer se je glasilo:

¹³ (http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/012_krst_pri_savici/03_obravnavna.html7)

¹⁴ (<https://books.google.si/books?isbn=961656806X>)

¹⁵ (<http://www.iucbeniki.si/slo9/2389/index2.html>)

¹⁶ (<http://www.delo.si/kultura/katero-kitico-c-mo-kot-himno-zapet.html>)

Vprašanje odprtega tipa 2: Kdo so Slava in njeni otroci, ki jih pesnik omenja v četrti kitici?

Kot sem omenila, je odgovor na to vprašanje precej bolj jasen kot tisti pri »sloveči materi«. In res je večina ljudi odgovorila dokaj pravilno, in sicer v smislu: **Slovani in njihova domovina** ipd. Tako je odgovorilo **40 %** anketirancev. A kar **34 %** je bilo tistih, ki so menili, da je to domovina Slovenija in mi, Slovenci, za kar smo torej nekako enotno ugotovili, da ne drži. Ostalih odgovorov je bilo **26 %**. Kar nekajkrat se je med njimi znašel odgovor »domovina«, česar seveda nisem mogla šteti ne k Slovanom, ne k Sloveniji.

Med odgovori, ki sem jih štela med »Slovane«, pa sem nekajkrat naletela še na odgovor, ki se mi ga je zdelo vredno omeniti.¹⁷

Gre za to, da je bila ena izmed slovanskih boginj imenovana »mati Slava«. Prešeren je njeno ime uporabil tudi v Krstu pri Savici, kjer vemo, da je precejšen poudarek na poganskih oz. v tem primeru slovanskih bogovih. Prešeren je torej najbrž mislil domovino in slovansko mater, boginjo Slavo, ki je tudi boginja časti in zmage. Tako vemo, da se pod tem imenom skriva več pomenov.

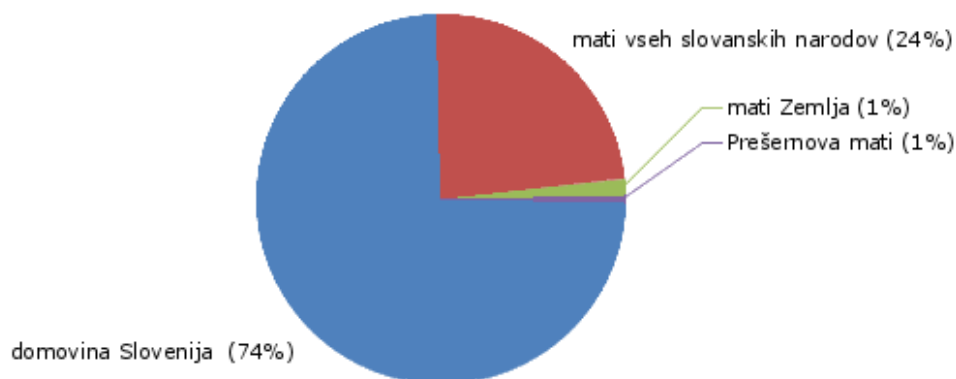
Slika 3

Zdaj prihajamo do zapletenejšega vprašanja, »sloveče matere«.

Je to torej domovina Slovenija ali tudi mati Slava?

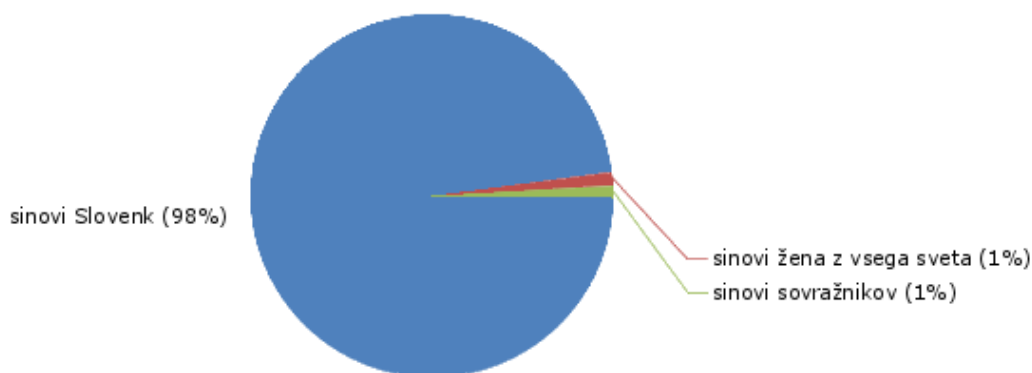
¹⁷(<http://starislovani.blogspot.si/2014/10/mater-slava.html>)

Graf 8: Kdo bi lahko bila »sloveča mati«, ki jo Prešeren omenja v drugi kitici?

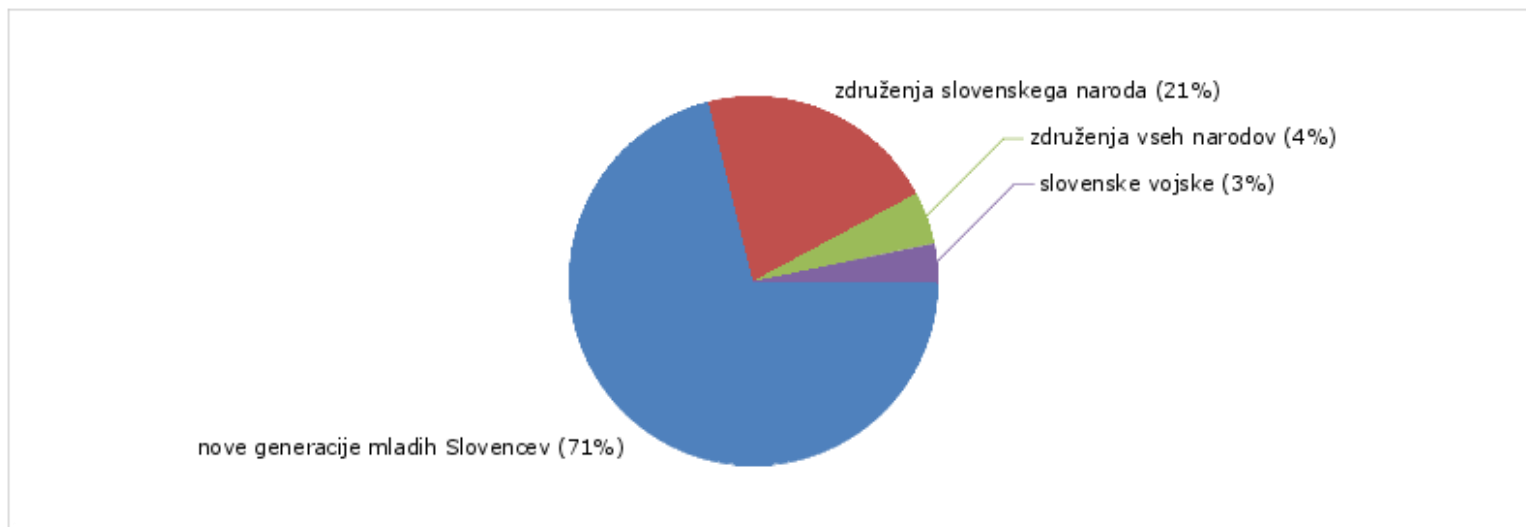
Kot vidimo, večina ljudi, **74 %**, ostaja pri večinskem in bolj znanem dejstvu, da je »sloveča mati« domovina Slovenija. A z mnenjem Antona Slodnjaka, s stopnjevanjem, se enačijo mnenja **24 %** anketirancev, kar ni tako malo. In iz opisanih dejstev se ta ideja gotovo ne zdi nesmiselna.

Graf 9: Čigavi naj bi bili sinovi, omenjeni v peti kitici?

Iz grafa je razvidno, da je bilo vprašanje jasno in z razumevanjem kitic ni bilo težav. Le **2 %** anketirancev sta izbrala drugačen odgovor, pravilno, **sinovi Slovenk**, pa je odgovorilo največ anketirancev do zdaj, **98 %**.

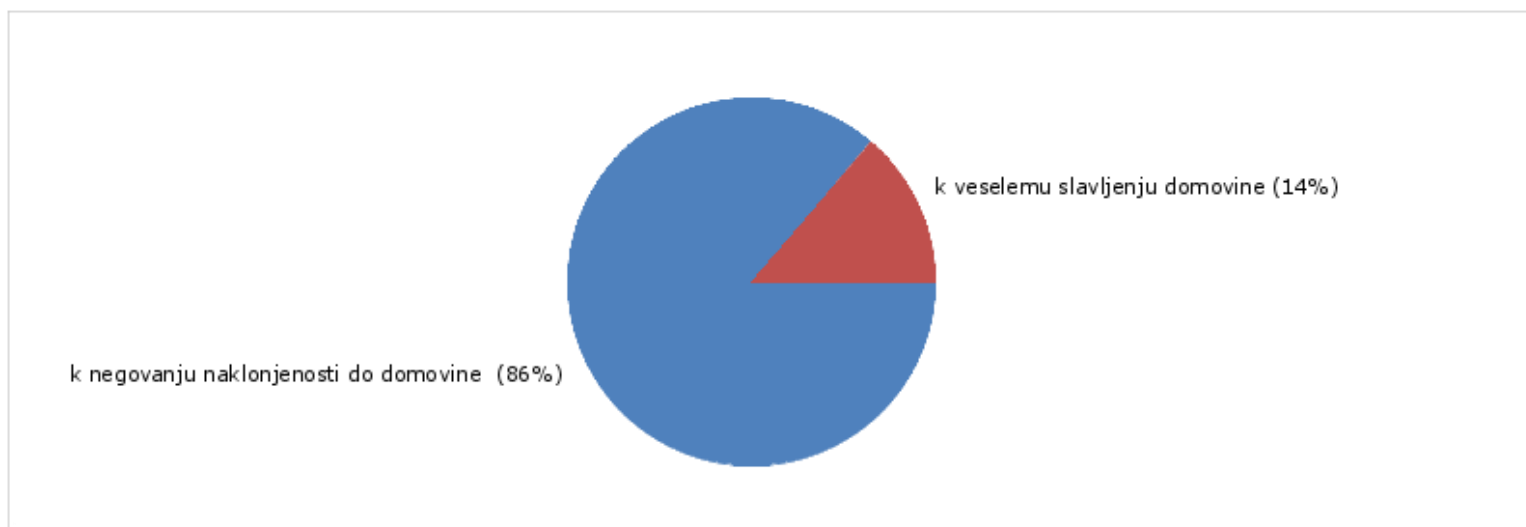
Graf 10: Česa oz. koga, upa pesnik v peti kitici, se bodo v prihodnosti bali sovražniki?

V povprečju pravilni odgovor »nove generacije mladih Slovencev« je izbralo 71 % ljudi.

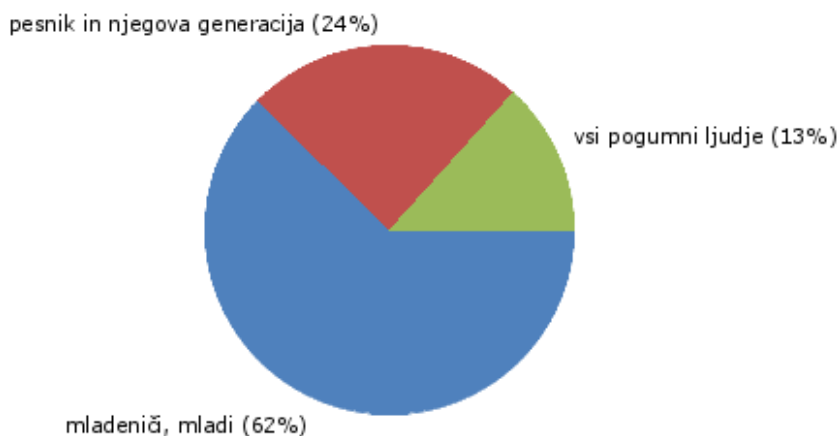
Odgovor je razviden iz besed: »... naj **sinov** zarod **nov**«.

Graf 11: K čemu nagovarja pesnik mladeniče v šesti kitici?

»Ljubezni domačije noben naj vam ne usmrti strup«. Pesnik ljudstva ne nagovarja, naj popiva in veselo praznuje na čast svoje domovine, temveč mu zabiča, naj je nikdar ne neha spoštovati in ljubiti. **86 %** anketirancev je pravilno razbralo to pomembno sporočilo in to ni malo.

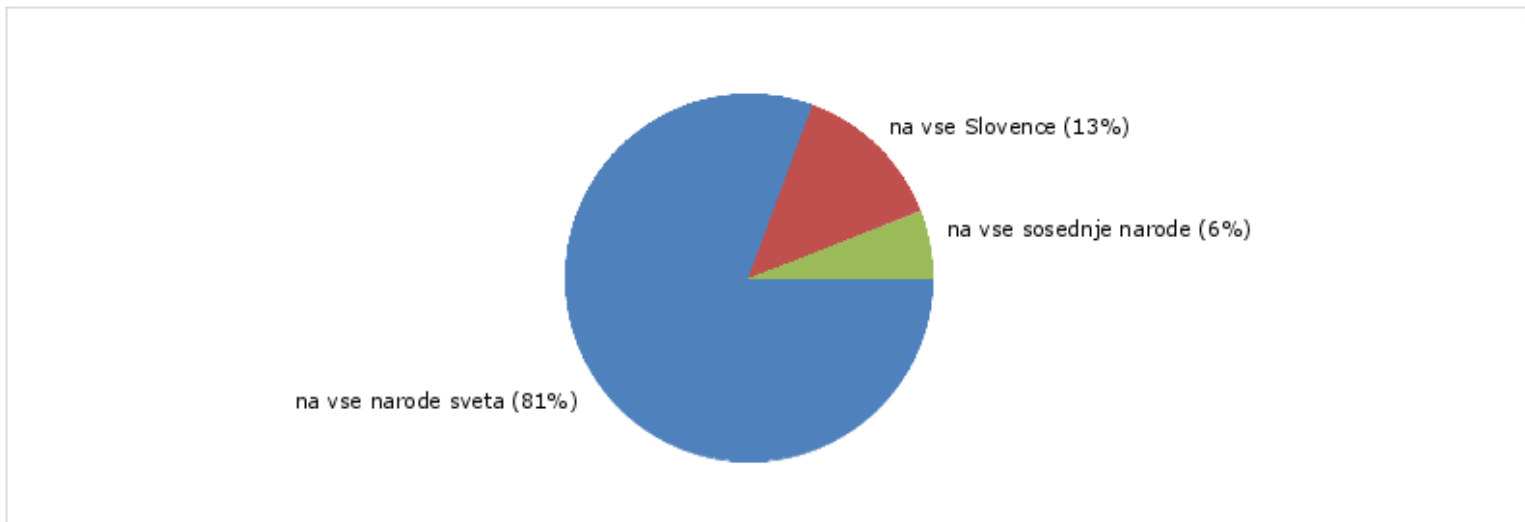
Graf 12: Kdo v šesti kitici v pesnikovem času brani domovino?

To vprašanje je eno izmed dveh, pri katerih je večinski odgovor napačen. Ponovno gre za natančnost in tokrat je bilo natančnih premalo anketirancev. Kar 62 % jih je odgovorilo »mladeniči, mladi«, kar pa glede na besedilo kitice, ki sem ga pripisala, ne drži. Iz besedila je razvidno, da je pravilni odgovor »**pesnik in njegova generacija**«, (le 24 %). Naj razložim čemu. Verz, ki ponuja to informacijo, se glasi: »Ker **po** nas, **bode** vas ...« To pomeni, da v »pesnikovem času«, torej v njegovem sedanjiku, mladeniči še ne branijo domovine. Branili jo bodo **po** njih, **po** pesnikovi generaciji, ko bodo oni že prestari in bodo mladi odrasli. Vendar je morda razlog za tolikšno nerazumevanje v tem, da poznamo tudi drugačen verz v tem delu kitice. Slednji se glasi: »Ker **zdaj** nas, kakor vas ...« Tega je Prešeren zapisal po prvem zapisu Zdravljice in se danes pojavlja marsikje. Vendar se verzija, ki sem jo zapisala jaz pojavlja večkrat in je tako zapisana tudi na spletni strani Vlade republike Slovenije.¹⁸ Ne glede na to so anketiranci odgovore izbirali s pomočjo izpisanega besedila, ki sem ga sama dodala, in gre najbrž torej predvsem za nenatančnost.

¹⁸ (http://www.vlada.si/o_sloveniji/politichni_sistem/drzavni_simboli/france_preseren_zdravljica/)

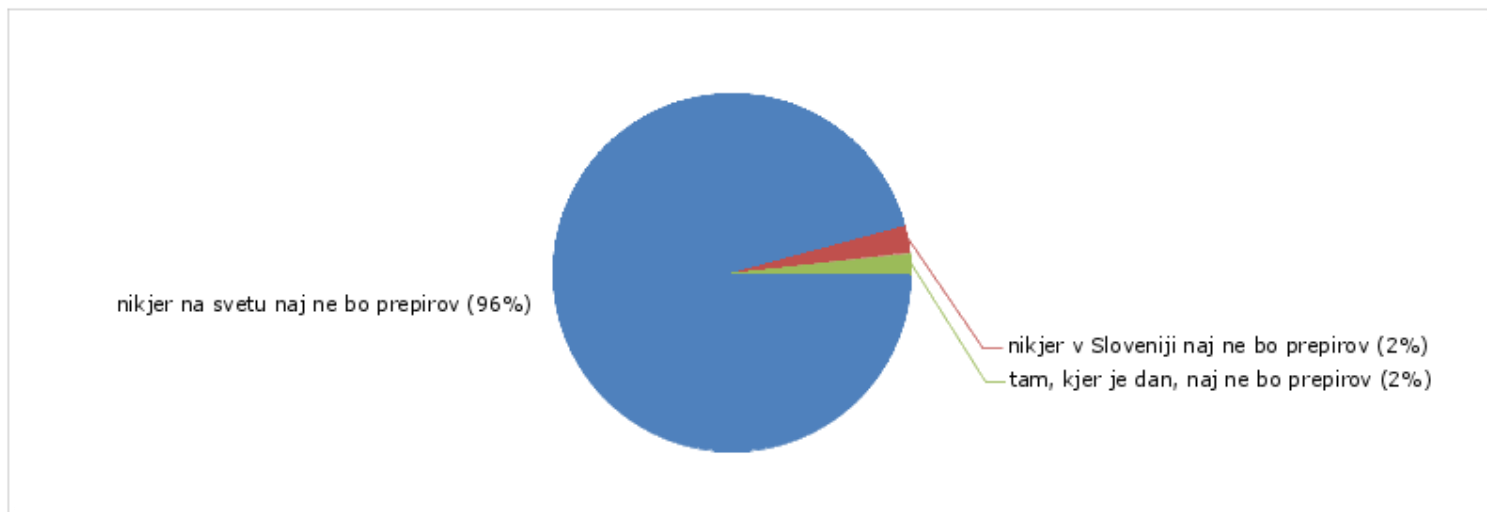
Graf 13: Na koga se obrača pesnik v sedmi kitici?

»Žive naj vsi narodi«, »Žive naj vsi Slovenci« ali »Žive naj vsi sosedje«?

81 % anketirancev je izbralo vse narode, kar je, seveda, pravilen odgovor.

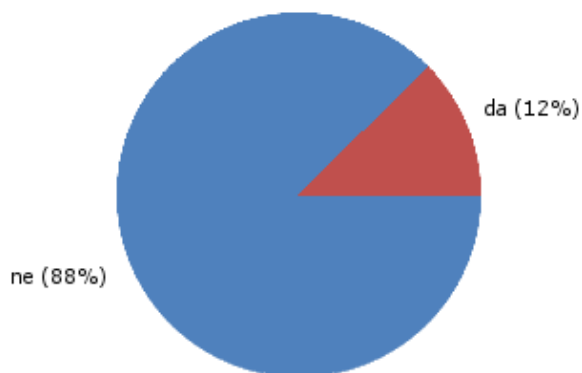
Graf 14: Kaj menite, da pomenita verza v sedmi kitici »da, koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan«?

Spet zelo enotni odgovori, **96 %** anketirancev se je odločilo za pravilni odgovor: nikjer na svetu naj ne bo preprirov.

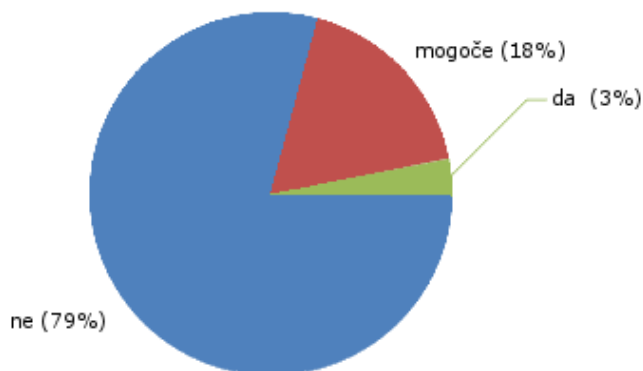
Zdaj pa prehajam na pravzaprav najpomembnejši del ankete. Vprašanje, o katerem sem veliko zapisala tudi v teoretičnem delu. Gre za zamenjavo slovenske himne.

Graf 15: Se vam zdi, da sedma kitica izraža premalo domoljubja?

Videti je mogoče, da so skrbi pretirane, saj je kar **88 %** anketirancev povsem zadovoljnih s slovensko himno. Ne trdim pa, da je je preostalih **12 %** zanemarljivih. Zastavljeno je še naslednje vprašanje:

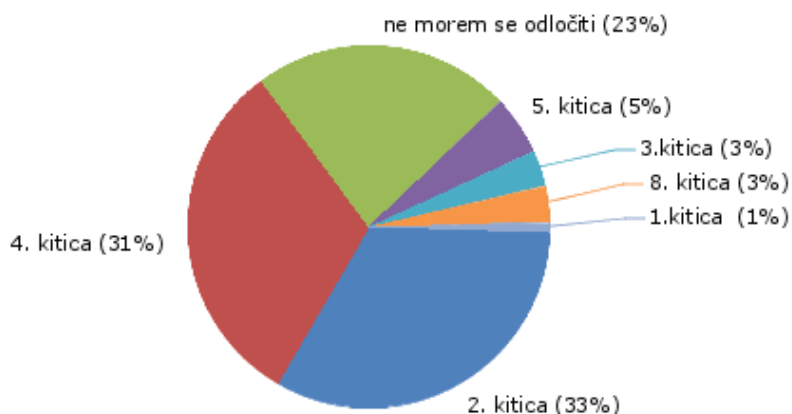
Graf 15: Se vam zdi, da bi bila za himno bolj primerna katera druga kitica Zdravljice?

Mnenje, da ni potrebno ničesar spreminjati, je še vedno zelo močno, kar **79 %**. Le **3%** tistih neprepričanih, ki bi himno morda zamenjali, a še zmeraj le **18%**.

Naslednji vprašanji sta se pojavili le pri manjšini, ki je odgovorila z »da ali mogoče«.

Graf 16: Katera?

Največ anketirancev, izmed tistih 21 % odstotkov, se je odločilo za **drugo** kitico (**33 %**), nato pa, zelo blizu, za **četrto** kitico (**31 %**). Tretji najbolj pogost odgovor je bil »**ne morem se odločiti**«, s **23 %**. **12 %** preostalih je izbiralo vse druge kitice, največkrat **peto**, o Slovenkah, ženskah.

Vprašala sem še zakaj in pustila vprašanje odprtega tipa. Različnih mnenj ni mogoče zapisati v odstotkih, zato bom samo povzela odgovore, ki so se velikokrat pojavili ipd.

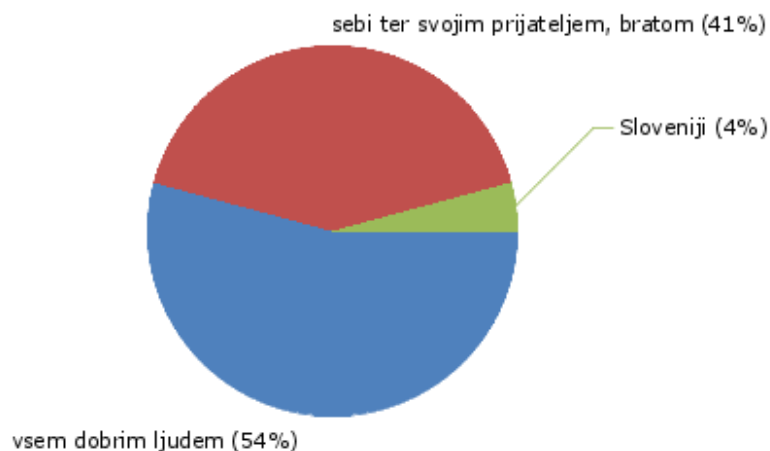
Odprto vprašanje 3: Zakaj?

Glede druge kitice anketiranci menijo tako kot pisatelj Boris Pahor, da se osredotoča na Slovenijo, Slovence. Opeva naš narod, ne pa celotnega sveta, pravijo, da je bolj domoljubna. Nekaterim je izbrana kitica preprosto všeč, nabor besed se jim zdi posrečen, lep.

Četrta kitica se jim zdi primerna zaradi združevanja slovanskih narodov, opisovana enotnosti, ideje miru ...

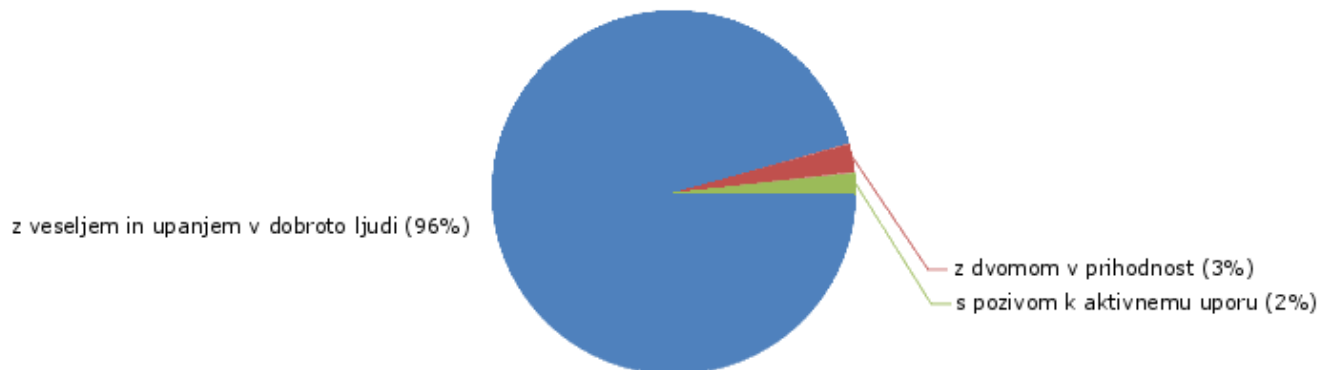
Naslednje vprašanje je bilo spet namenjeno vsem anketirancem.

Graf 17: Komu v osmi kitici najprej nazdravi pesnik?

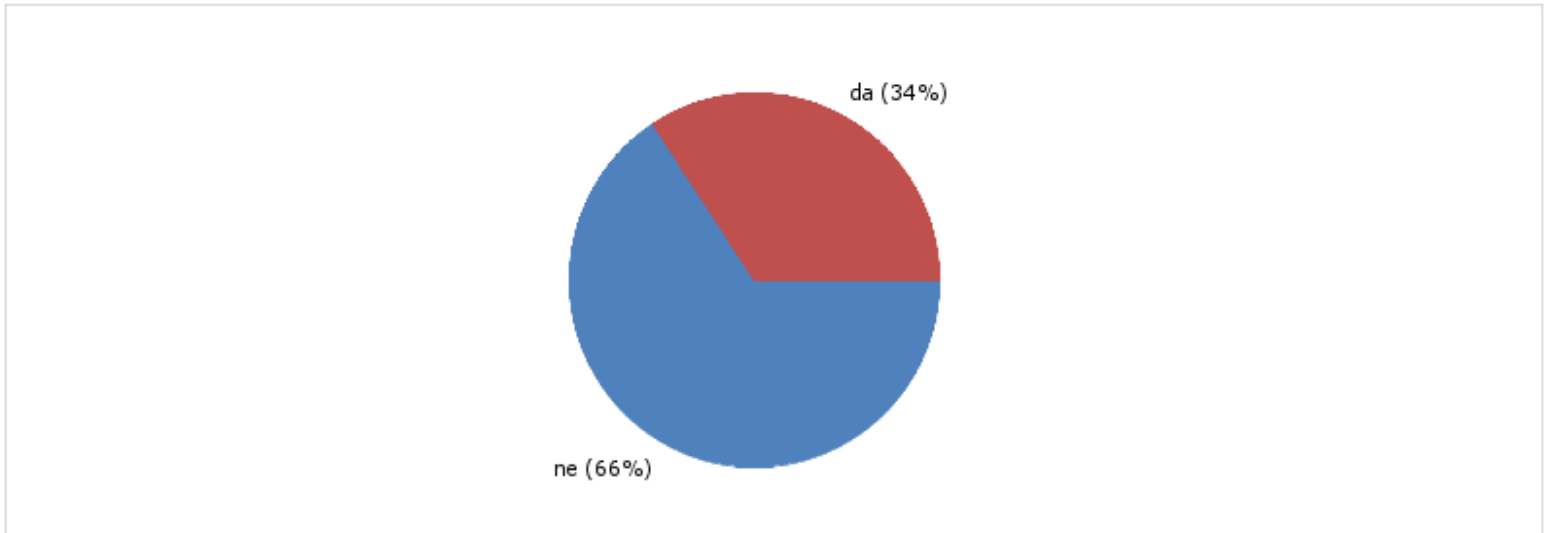
Prej sem omenila, da je le v dveh grafih večinski odgovor napačen. Ta graf je drugi. Spet gre le za površno prebiranje besedila. Vseh 54 % anketirancev je spregledalo besedo »**najprej**« v vprašanju in tako odgovorilo z »vsem dobrim ljudem«. Pesnik nazdravljanje najprej zaključí v okviru napitnice, da ohrani obliko. »Nazadnje še, **prijat'lji**, kozarce **zase** vzdignimo ...« Nato besedilo stopnjuje do **vseh dobrih ljudi**. S »**sebi in svojim prijateljem, bratom**« je vseeno odgovorilo **41 %** anketirancev. **4 %** so izbrali Slovenijo.

Graf 18: Kako pesnik zaključí Zdravljico?

Ni bilo veliko dvomov, da pesnik zaključi Zdravljico z upanjem. To je pravilen odgovor in izbralo ga je **96 %** anketirancev.

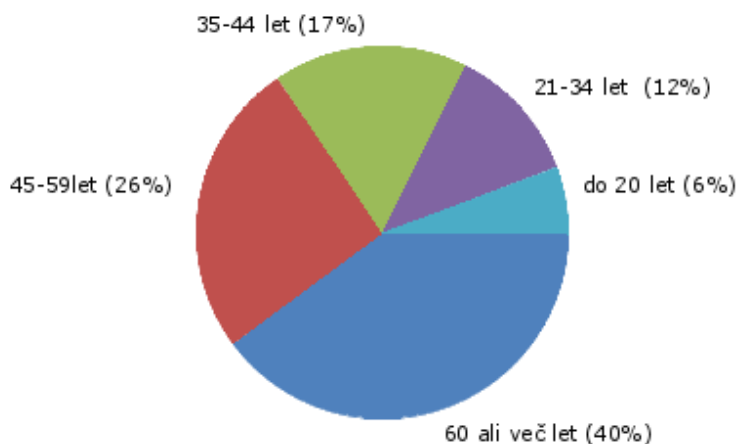
Graf 19: Ali ti je znano, da je imela Zdravljica prvotno devet kitic?

Presenetilo me je, da je za nekdanjo šesto kitico vedelo kar **34 %** anketirancev. A v večini, **66 %**, je niso poznali.

Za konec analize sledijo le še vprašanja o starosti in izobrazbi.

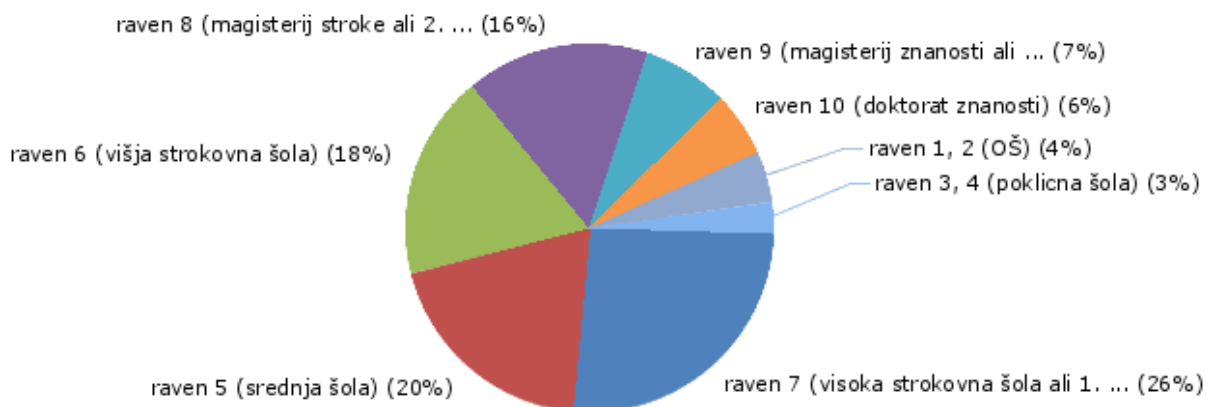
Graf 20: V katero starostno skupino spadate?

Anketo je reševalo kar **40 %** ljudi starih **60 let ali več**. Naslednja velika skupina anketirancev, **26 %**, je bila stara **od 45 do 59 let**. **17%** anketirancev je bilo starih **od 35 do 44 let**, **12 %** od **21 do 34 let** in le **6 %** do dvajset let.

Najmanj je bilo torej najmlajših, največ pa najstarejših.

Graf 21: Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

Tale pisan graf prikazuje, da je anketo reševalo največ tistih, **26 %**, z **izobrazbo 7 (visoka strokovna šola ali 1. bolonjska UN stopnja)**. Naslednji najvišji odstotek je bil **20**, ljudje z doseženo **ravnjo 5 (srednja šola)**, nato pa **18 %**, **raven 6 (višja strokovna šola)**. Sledi **16 %** anketirancev z izobrazbo **8 (magisterij stroke ali 2. bolonjska UN stopnja)** ter nato **7 %** ljudi z **magisterijem znanosti ali specializacijo (raven 9)**. **Raven 10 (doktorat znanosti)** je imelo **6 %** anketirancev, **4 %** so imeli **osnovno (raven 1, 2)**, **3 %** pa **poklicno šolo (3, 4)**.

6.1 ANALIZA VPRAŠALNIKA ZA DEVETOŠOLCE PRED OBRAVNAVO ZDRAVLJICE IN PO NJEJ TER PRIMERJAVA S SPLETNIM VPRAŠALNIKOM

Ta vprašalnik sem sestavila z namenom, da ugotovim, ali bo razumevanje devetošolcev boljše ali slabše kot razumevanje naključnih spletnih anketirancev. V devetem razredu se Zdravljica obravnava pri pouku, zato so devetošolci vprašalnik reševali dvakrat, saj sem želela videti, če se po obravnavi pesmi razumevanje zelo spremeni. Vprašanja so ostala enaka kot pri spletnem vprašalniku.

1. vprašanje: Katera kitica je državna himna Slovenije?

Pred obravnavo Zdravljice je na vprašanje pravilno odgovorilo **88 %** devetošolcev. Kar je več pravih odgovorov kot pri anketirancih spletnega vprašalnika (**68 %**).

Po obravnavi so na vprašanje odgovorili **100 %** pravilno.

2. vprašanje: Ali znaš Zdravljico na pamet?

Pri prvem reševanju je Zdravljico znalo na pamet **29 %** devetošolcev, po obravnavi pa so jo znali vsi, saj so jo morali. Na spletni anketi je Zdravljico znalo na pamet **31 %** ljudi.

3. vprašanje: Kaj opeva prva kitica Zdravljice?

Prvič je bilo razumevanje **79 %**, višje kot pri spletnem vprašalniku, po obravnavi pa je bilo razumevanje devetošolcev **99 %**.

4. vprašanje: Koga nagovarja pesnik v prvi kitici?

Pri tem vprašanju je bilo po prvi obravnavi veliko napačnih odgovorov. Pravih je bilo le **38 %** odgovorov, odgovor »vse Slovence« pa je izbralo kar **63 %** devetošolcev. Na spletu je bilo razumevanje **57 %**, kar je precej več.

Po obravnavi se je razumevanje močno izboljšalo, pravih odgovorov je bilo **78 %**, torej več kot na spletu.

5. vprašanje: Kdo bi lahko bila »sloveča mati«, ki jo Prešeren omenja v drugi kitici?

Pred obravnavo je bilo odgovorov »domovina Slovenija 75 %, po njej pa 74 %, ker jih je nekaj več označilo odgovor »mati vseh slovanskih narodov«. A kot rečeno, gre lahko tudi za njihovo mnenje.

6. vprašanje: Na čigave sovražnike se v tretji kitici jezi Prešeren?

Pred obravnavo je bilo razumevanje 67 %, občutno slabše kot pri spletni anketi (98 %), a po obravnavi se je dvignilo na 91 %.

7. vprašanje: V tretji kitici si morajo »spone, ki jim še teže«, zdrobiti omenjeni sovražniki.

Pred obravnavo Zdravljice je na vprašanje pravilno odgovorilo 42 % devetošolcev. Na spletu je bilo pravih odgovorov več, 59 %. Po obravnavi se je razumevanje dvignilo, vendar ne za toliko, da bi se enačilo s spletno anketo. Dvignilo se je na 52 %.

8. vprašanje: Ali pesnik v četrti kitici meni, da v Sloveniji vladajo »edinost, sreča in sprava«?

63 % pravih odgovorov je bilo pred obravnavo, po njej pa 87 % pravih. Na spletni anketi pa je bilo razumevanje kar 95 %.

9. vprašanje: Kdo so »Slava« in njeni otroci, ki jih pesnik omenja v četrti kitici?

Le 3 % učencev so vedeli, da gre za Slovane, njihovo domovino. 42 % jih je zapisalo, da ne vedo, 29 % pa, da so to Slovenija in Slovenci. Po obravnavi pa je sporočilo prepoznalo 65 % devetošolcev. Na spletu je bilo pravih odgovorov 40 %.

10. vprašanje: Čigavi naj bi bili sinovi, omenjeni v peti kitici?

Po prvi obravnavi je bilo razumevanje kitice 96 %, na spletu 98 %. Po obravnavi so devetošolci odgovorili le 87 % pravilno, kar je edinkrat, da se je razumevanje po obravnavi znižalo.

11. vprašanje: Česa oz. koga, upa pesnik v peti kitici, se bodo v prihodnosti bali sovražniki?

Razumevanje je bilo najprej 79 %, nato pa 87 %.

Na spletu je bilo tokrat za spoznanje slabše, 71 %.

12. vprašanje: K čemu nagovarja pesnik mladeniče v šesti kitici?

Pravilno je odgovorilo 54 % devetošolcev. Na spletni anketi je bilo razumevanje ponovno višje, 86 %. Po obravnavi so devetošolci odgovorili 65 % pravilno.

13. vprašanje: Kdo v šesti kitici v pesnikovem času brani domovino?

Odgovor je bil le 21 % pravih pred obravnavo in nato 26 % pravih po njej. Na spletu je bilo razumevanje tega vprašanja prav tako nizko, 24 %.

14. vprašanje: Na koga se obrača pesnik v sedmi kitici?

Prvič 75 % razumevanje, kasneje 91 % razumevanje. Na spletu je bilo 81 %.

15. vprašanje: Kaj meniš, da pomenita verza v sedmi kitici, »da koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan«?

Na spletu je bilo razumevanje kar 96 %. Pred obravnavo devetošolcev je bilo razumevanje 83 %, po njej pa 100 %.

16. vprašanje: Se ti zdi, da sedma kitica izraža premalo domoljubja?

92 % devetošolcev se zdi, da ne. Po obravnavi so mnenje malo spremenili, saj jih je bilo za odgovor »ne« le še 65 %.

17. vprašanje: Se ti zdi, da bi bila za državno himno bolj primerna katera druga kitica Zdravljice?

Prvič se jih je 54 % odločilo za »ne«, 29 % za »mogoče« ter 17 % za »da«. Drugič pa jih je bilo za zamenjavo 26 %, »mogoče« pa je odgovorilo 30 % devetošolcev. Na spletu je bilo za »da ali mogoče« skupno le 21 %.

18. vprašanje: Če si odgovoril/a z DA ali MOGOČE, obkroži, katera?

Pred obravnavo se je 57 % tistih, ki so izbrali »da ali mogoče« odločilo za četrto kitico za razliko od anketirancev spletne ankete, ki so večinsko izbrali drugo kitico. Po obravnavi jih je bilo še zmeraj največ za četrto kitico.

19. vprašanje: Zakaj?

Pred in po obravnavi so devetošolci večinoma odgovorili, da jim je izbrana kitica bolj všeč, ali pa, da je bolj primerna.

20. vprašanje: Komu v osmi kitici najprej nazdravi pesnik?

Pred obravnavo je »najprej« spregledalo 50 % devetošolcev, odgovorili so narobe. Po obravnavi pa je pravilno odgovorilo 87 %. A obakrat je bilo razumevanje boljše kot na spletu, 41 %.

21. vprašanje: Kako pesnik zaključi Zdravljico?

Prvič je bilo razumevanje 50 %, na spletu 96 %.

Po obravnavi so tudi devetošolci odgovorili 96 % pravilno.

22. vprašanje: Ali ti je poznano, da je imela Zdravljica prvotno devet kitic?

Prvič jih je vedelo 50 %, drugič pa 96 % kar je zabavno glede na to, da so zanjo že prvič izvedeli od mene. Na spletu je za »šesto kitico« vedelo le 34 % anketirancev.

7. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Zdravljica je ena najpomembnejših in najlepših slovenskih pesmi. Pa ni pomembna le zaradi pestrega jezika, naprednih idej in neverjetne zunanje zgradbe, ampak predvsem zato, ker je ena izmed njenih kitic naša državna himna. Dolžnost naroda je, da razume besedilo lastne himne. Ker pa je Zdravljica tako pomembno delo, je prav, da jo razumemo v celoti. Naloga je družbeno odgovorna, saj poglobljeno predstavi tako znano, a hkrati neznano Prešernovo umetnino: Zdravljico. Poznamo jo vsi, zdaj pa jo moramo tudi ponotranjiti in doumeti njeno široko sporočilo, šele tako ga lahko prenašamo naprej.

8. SKLEP

Na svoje v začetku postavljeno vprašanje, koliko različni ljudje razumejo Zdravljico in če jo razumejo dovolj, si bom odgovorila tako: Zdravljica je v času svojega nastanka izredno pripomogla k razvoju našega jezika na višji nivo. Njene ideje so bile za tisti čas pomembne in aktualne, takšne pa ostajajo tudi danes. Če so njene ideje in zamisli pomagale pri razvoju jezika, pa so jih morali ljudje, vsaj pomembni in izobraženi, razumeti. Takrat so se s pomembnimi vprašanji ukvarjali le starejši in izobraženi ljudje, ker pa danes živimo v novem in bolj razvitem svetu, se s pomembnimi vprašanji ukvarjamo tudi mladi in ostali ljudje. Zato moramo Zdravljico razumeti tudi mi ali pa se vsaj potruditi, da jo razumemo, ne le strokovnjaki in izobraženci. Ugotovila sem, da ljudje Zdravljico razumejo zmerno dobro, a če sem že vprašala, vedno je lahko bolje in je dobro, če je bolje. Kar precej anketirancev jo razume dovolj, da razbere pomembne ideje in sporočila. Narodna odgovornost vseh pa bi bila, da razumejo vsaj pomen himne. Sedaj se bom ozrla še na hipoteze, ki sem si jih zastavila. Pojasnila bom, če so se moja pričakovanja spremenila ali ne.

H1: Razumevanje devetošolcev je slabše kot razumevanje preostalih ljudi, ki bodo reševali spletno anketo.

Hipoteza se je potrdila, saj je bilo na spletnem anketnem vprašalniku razumevanje v povprečju višje. To sem tudi pričakovala in je razumljivo glede na to, da so spletno anketo večinsko reševali starejši ljudje.

H2: Večina vprašanj spletnega vprašalnika bo imela okrog osemdeset odstotno razumevanje.

Hipotezo sem ovrгла, saj je bilo razumevanje v povprečju nižje, okrog 65 %. Vendar je to še zmeraj kar dobro. Odstotek razumevanja lahko le poudari, kako zahtevno besedilo je Zdravljica.

H3: Večina anketirancev ne čuti potrebe, da bi sedmo kitico Zdravljice za državno himno nadomestili s katero drugo.

Hipoteza drži. Večina ljudi je zadovoljnih z našo državno himno, kar morda pove, da je hrup, ki se včasih glede tega pojavi, rahlo nepotreben, dokler se večinsko mnenje ne spremeni. Seveda moramo poslušati vse pripadnike ljudstva, a ker vlada v Sloveniji režim demokracije, pač upoštevamo večinska mnenja. To pomeni, da se lahko posvetimo pomembnejšim razpravam.

H4: Nad 85 odstotkov anketirancev ve, katera kitica Zdravljice je državna himna.

Hipotezo sem morala ovreči, kar me je nekoliko presenetilo. Odgovor ve namreč le 68 % spletnih anketirancev. Devetošolci pa so hipotezo potrdili, saj so odgovorili s pravilnimi 88 %.

H5: Večina anketirancev ne zna Zdravljice na pamet.

Hipoteza je potrjena s strani spletnega vprašalnika. Zdravljico zna na pamet le 31 % anketirancev. Devetošolci jo po obravnavi znajo vsi, 100 %.

9. VIRI IN LITERATURA

Viri:

- [1. PDF datoteka \(1342 kB\)](#) (5. 2. 2018)
- [1. PDF datoteka \(388 kB\)](#) (5. 2. 2018)
- <http://www.primorske.si/2010/10/17/boris-pahor-poziva-k-spremembi-himne> (5. 2. 2018)
- <https://tinomamic.blogspot.si/2010/09/boris-pahor-poziva-k-spremembi-himne.html> (1. 2. 2018)
- http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/015_zdravljica/02_obravnavna.html (5. 11. 2017)
- <http://www.delo.si/kultura/katero-kitico-c-mo-kot-himno-zapet.html> (27. 1. 2018)
- <http://www2.arnes.si/~osljhism1/Zdravljica.htm> (5. 11. 2017)
- <http://www.delo.si/kultura/knjiga/presernova-zdravljica-ima-170-let.html> (27. 11. 2017)
- <https://www.domacebranje.com/zdravljica-pesem/> (5. 11. 2017)
- http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/015_zdravljica/03_obravnavna.html (5. 11. 2017)
- <http://lit.ijs.si/himna.html> (1. 2. 2018)
- http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/012_krst_pri_savici/03_obravnavna.html (10. 2. 2018)
- <https://books.google.si/books?isbn=961656806X> (10. 2. 2018)
- <http://starislovani.blogspot.si/2014/10/mater-slava.html> (10. 2. 2018)
- http://www.vlada.si/o_sloveniji/politichni_sistem/drzavni_simboli/france_preseren_zdravljica/ (11. 2. 2018)
- <http://www.iucbeniki.si/slo9/2389/index2.html> (11. 2. 2018)
- <https://www.rtv slo.si/slovenija/kot-himno-bomo-se-peli-7-kitico-presernove-zdravljice/259929> (8. 2. 2018)
- <http://www.hervardi.com/zdravica.php> (28. 11. 2017)
- <https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdravljica> (28. 11. 2017)
- <http://www.hervardi.com/zdravica.php> (27. 1. 2018)
- <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1> (1. 2. 2018)
- <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO365> (1. 2. 2018)
- <http://www.gorenjski-muzej.si/wp-content/uploads/2014/11/knjizica-kor3.pdf> (5. 11. 2017)
- http://www.preseren.net/slo/3_poezije/13_zdravljica.asp (27. 11. 2017)
- http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/015_zdravljica/06_obravnavna.html (27. 11. 2017)
- <http://www.hervardi.com/zdravica.php> (28. 11. 2017)

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdravljica> (28. 11. 2017)

<http://www.hervardi.com/zdravica.php> (27. 1. 2018)

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTA1> (1. 2. 2018)

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO365> (1. 2. 2018)

<http://www.gorenjski-muzej.si/wp-content/uploads/2014/11/knjizica-kor3.pdf> (5. 11. 2017)

http://www.preseren.net/slo/3_poezije/13_zdravljica.asp (27. 11. 207)

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/015_zdravljica/06_obravnav.html (27. 11. 207)

http://www.hervardi.com/zdravljica_ni_enaka_presernovi_zdravici.php (27. 11. 207)

http://www.s-sers.mb.edus.si/gradiva/w3/slo/015_zdravljica/07_obravnav.html (27. 11. 207)

<http://www.travel-slovenia.si/slo/france-preseren-zdravljica/> (1. 2. 2018)

<http://www.iucbeniki.si/slo9/2389/index1.html> (1. 2. 2018)

<http://www.dedi.si/dediscina/64-zdravljica-iz-faksimilirane-izdaje-tiskarskega-rokopisa-poezij-doktorja-franceta-preserna> (1. 2. 2018)

[PPT]France Pre*eren: Zdravljica (1. 2. 2018)

<http://slova9b.blogspot.si/2008/01/france-preeren-zdravljica.html> (11. 2. 2018)

<https://siol.net/novice/slovenija/slovenska-himna-praznuje-25-let-190807> (5. 11. 2017)

<http://www.politikis.si/?p=81240> (1. 2. 2018)

<http://www.delo.si/novice/politika/zdravljica-v-politcnem-in-pravnem-primezu.html> (11. 2. 2018)

<https://www.mklj.si/priporocamo/knjige/item/6253-zdravljica> (11. 2. 2018)

Literatura:

- *Boris Paternu: Prešeren in njegovo pesniško delo*, str. od 237 do 247.
- *France Prešeren: Poezije*, str. 33, 34.
- *Polona Kus: Zdravljica in njena pot v svet*.
- *Janko Kos: Pregled slovenskega slovstva*, str.89, 90, 91, 94, 110, 111.
- *Boris Paternu: Premisleki o književnosti in jeziku*, od str. 128, do str. 135
- *Darja Pavlič, Lidija Golc, Mateja Pezdirc Bartol, Klemen Lah, Bernarda Lenaršič, Janja Perko, Valentina Kobal: ODKRIVAJMO življenje besed 3, Učbenik za slovenščino- književnost v 3. letniku srednjih strokovnih šol*, od str. 14, do str. 19.
- *Jana Kvas: POTOVANJE BESED, Književnost 4, Učbenik za 4. letnik poklicno- tehniškega izobraževanja (nadaljevalni program)*, od str. 166, do str. 120.
- *France Prešeren: Srebrnina rosa trave*, izbral, uredil in spremno besedo napisal dr. Dimitrij Rupel, str. 301.
- *Janez Mušič: Zgodbe o Prešernu*, od str. 100, do str. 103.

10. PRILOGE

- Povezava do spletne ankete: <https://www.1ka.si/a/153228>
- Anketni vprašalnik za devetošolce:

Anketni vprašalnik za devetošolce – France Prešeren: Zdravljica

Pozdravljeni!

Sem Veronika in ustvarjam raziskovalno nalogo, v kateri bom ugotavljala, kakšno je razumevanje Zdravljice ljudi različne starosti in izobrazbe. Izbran odgovor obkrožite, za izpolnjevanje pa je priložena Zdravljica.

Z resnim odgovarjanjem na vprašanja boste pripomogli k kvalitetnemu izidu ankete. Hvala!

Katera kitica Zdravljice je državna himna Slovenije?

- a) 1.kitica
- b) 2.kitica
- c) 3.kitica
- d) 4.kitica
- e) 5.kitica
- f) 6.kitica
- g) 7.kitica
- h) 8. kitica

Ali znate Zdravljico na pamet?

DA

NE

France Prešeren: Zdravljica

1.

*Spet trte so rodile
prijatli, vince nam sladkó,
ki nam oživlja žile,
srcé razjásni in oko,
ki utopi
vse skrbi,
v potrlih prsih up budi!*

2.

*Komú najpred veselo
zdravljico, bratje, č' mo zapét'?
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinóv sloveče matere!*

3.

*V sovražnike 'z oblakov
rodú naj naš'ga trešči gróm;
Prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovincov dom;
naj zdrobé
njih roké
si spone, ki jim še težé!*

4.

*Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
Otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo,
da oblast
in z njo čast,
ko préd, spet naša bosta last!*

5.

*Bog živi vas, Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice!
Ni take je mladenke,
ko naše je krvi dekle;
naj sinóv
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!*

6.

*Mladen'či, zdaj se pije
zdravljica vaša, vi naš up!
Ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker po nas
bode vas
jo srčno bránit' kliče čas!*

7.

*Živé naj vsi naródi,
ki hrepené dočakat' dan,
da, koder sonce hodi,
prepir iz svéta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!*

8.

*Nazadnje še, prijatli,
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbrat'li,
ker dobro v srcu mislimo;
dókaj dni
naj živí
Bog, kar nas dobrih je ljudi!*

1. Kaj opeva **prva** kitica Zdravljice?
- a) bratstvo
 - b) moč vina
 - c) prijateljstvo
2. Koga nagovarja pesnik v **prvi** kitici?
- a) vse narode sveta
 - b) vse Slovence
 - c) prijatelje s katerimi nazdravlja
4. Kdo bi bila lahko »sloveča mati«, ki jo Prešeren omenja v **drugi kitici**?
- a) Prešernova mati
 - b) mati Zemlja
 - c) domovina Slovenija
 - d) mati vseh slovanskih narodov
5. Na čigave sovražnike se v **tretji kitici** jezi Prešeren?
- a) na sovražnike slovenskega naroda
 - b) na točo, veter, dež in nevihte
 - c) na svoje sovražnike in sovražnike svoje družine
6. V **tretji kitici** si morajo »spone, ki jim še teže«, zdrobiti omenjeni sovražniki
- DA NE
7. Ali pesnik v **četrty kitici** meni, da pri nas vladajo »edinost, sreča in sprava«?
- DA NE
8. Kdo so »Slava« in njeni otroci, ki jih pesnik omenja v **četrty kitici**?
-
-

9. Čigavi naj bi bili sinovi, omenjeni v **peti kitici**?
- a) sinovi Slovenk
 - b) sinovi sovražnikov
 - c) sinovi žena iz vsega sveta

10. Česa, upa pesnik v **peti kitici**, se bodo v prihodnosti bali sovražniki?

- a) slovenske vojske
- b) združenja slovenskega naroda
- c) nove generacije mladih Slovencev
- d) združenja vseh narodov

11. K čemu nagovarja pesnik mladeniče v **šesti kitici**?

- a) k negovanju naklonjenosti do domovine
- b) k veselemu slavljenju domovine

12. Kdo v **šesti kitici** v pesnikovem sedanjiku brani domovino?

- a) pesnik in njegova generacija
- b) mladeniči, mladi
- c) vsi pogumni ljudje

13. Na koga se obrača pesnik v **sedmi kitici**?

- a) na vse Slovence
- b) na vse sosednje narode
- c) na vse narode

14. Kaj menite, da pomeni verz »da, koder sonce hodi, prepir iz sveta bo pregnan«, v **sedmi kitici**?

- a) tam, kjer je dan, naj ne bo prepиров
- b) nikjer na svetu naj ne bo prepиров
- c) nikjer v Sloveniji naj ne bo prepиров

15. Se vam zdi, da **sedma kitica** izraža premalo domoljubja?

DA NE

16. Se vam zdi, da bi bila za državno himno bolj primerna katera druga kitica Zdravljice?

DA MOGOČE NE

Če ste odgovorili z DA ali MOGOČE, obkrožite, katera?

- a) 1. kitica
- b) 2. kitica
- c) 3. kitica
- d) 4. kitica

- e) 5. kitica
- f) 6. kitica
- g) 8. kitica
- h) ne morem se odločiti

Zakaj? _____

17. Komu v **osmi kitici** najprej nazdravi pesnik?

- a) sebi ter svojim prijateljem, bratom
- b) vsem dobrim ljudem
- c) Sloveniji

18. Kako pesnik zaključi Zdravljico?

- a) z dvomom v prihodnost
- b) z veseljem in upanjem v dobroto ljudi
- c) s pozivom k aktivnemu upor

19. Ali ste vam je poznano, da je imela Zdravljica prvotno devet kitic?

DA

NE

Ljubezni sladke spone
naj vežejo vas na naš rod,
v njim sklépajte zakone,
de nikdar več naprej od tod
hčer sinov
zarod nov
ne bo pajdaš sovražnikov!
Bog naj vse,
kar nas je,
živi tovarše združene!

Najlepša hvala za sodelovanje!